

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ УЗ ЗАКЉУЧАК СА УСАГЛАШЕНИМ ПРАВНИМ СХАТАЊЕМ ПАНЕЛА НА ТЕМУ „ОБРАЧУН ЛИЧНОГ КОЕФИЦИЈЕНТА ПРИМЈЕНОМ ЧЛАНА 47. ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ“.

На састанку Панела за уједначавање судске праксе из управне области, одржаном у Врховном суду Републике Српске у Бањалуци дана 10. јуна 2024. године донесен је закључак са усаглашеним правним схватањем: „**Да осигуранику који нема утврђен стаж осигурања за цијелу календарску годину, годишњи лични коефицијент утврђује се сразмјерно стажу осигурања навршеном у тој календарској години**“.

Образложење

Пред Врховним судом Републике Српске уочено је да постоји различито поступање окружних судова у примјени одредбе члана 47. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник Републике Српске“, број 134/11, 82/13, 103/15, 111/21 и 15/22, у даљем тексту: Закон о ПИО) којима је уређено питање обрачуна личног коефицијента, личног бода и висине пензије и одредбе члана 45. истог Закона којим је уређено утврђивање личних бодова осигураника, те се између осталог наметнула и потреба за сагледавањем судске праксе у Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине.

Релевантне одредбе Закона ПИО у цјелини гласе:

Члан 47

(1) Годишњи лични коефицијент утврђује се тако што се укупан износ плата, односно основица осигурања осигураника, почев од 1. јануара 1970. године до године која претходи години остваривања права, изузимајући 1992. и 1993. годину, за сваку календарску годину подијели са просјечном годишњом платом у СР БиХ, односно Републици за исту календарску годину.

(2) Под укупним износом плата, односно основица осигурања подразумијева се укупан годишњи износ плата, основица осигурања, новчаних и неновчаних прихода и накнада које је осигураник остварио, на које је обрачунат и уплаћен допринос .

(3) Ако су плате, односно основице осигурања унесене у матичну евиденцију Фонда у нето износу, онда се дијеле са просјечном годишњом нето платом у СР БиХ, односно Републици, а ако су унесене у бруто износу, онда се дијеле са просјечном годишњом бруто платом.

(4) Годишњи лични коефицијент може износити највише четири.

(5) Податак о просјечној годишњој плати у Републици објављује Републички завод за статистику Републике Српске (у даљем тексту: Републички завод за статистику).

(6) Осигуранику за кога нема података о платама, односно основицама осигурања за поједине године, као годишњи лични коефицијент за те године узима се годишњи лични коефицијент из године која претходи тој години, а ако нема ниједне године која претходи тој години, онда се узима годишњи лични коефицијент из године која слиједи.

Члан 45

- (1) Лични бодови осигураника утврђују се множењем личног коефицијента осигураника и његовог пензијског стажа.
- (2) За одређивање личних бодова осигураника пензијски стаж може износити највише 40 година.
- (3) Ради одређивања личних бодова осигураника, пензијски стаж се исказује бројчано, а утврђује се тако да се свака година рачуна као 1, сваки мјесец као 0,083333, а сваки дан као 0,002777.
- (4) Као један мјесец, у складу са ставом 3 овог члана, рачуна се 30 дана.

Наиме, неки окружни судови прихватили су примјену члана 47. и члана 45. Закона о ПИО онако како је то тужени (Фонд ПИО) тумачио, а неки су опет уважавали тужбе и поништавали оспорене акте износећи став да тужени није правилно обрачунао лични коефицијент за оне периоде стажа осигурања за које је утврђено да осигураник није радио пуних 12 мјесеци у години.

Врховни суд Републике Српске је углавном уважавао захтјеве за ванредно преиспитивање судских одлука, преиначавао пресуде нижестепених судова, а у неким изузетним случајевима када нижестепени суд уопште није давао разлоге зашто је прихватио такав став туженог, уважавао је захтјеве, укидао такве пресуде и враћао предмет на поновно суђење нижестепеном суду.

Врховни суд Републике Српске је што се тиче тога јединствено заузео став да се годишњи лични коефицијент осигураннику уколико стаж осигурања износи краћи период од 12 мјесеци у години треба рачунати тако да се укупан износ плата остварених за пуне мјесеце у тој години подијели са укупним износом просјечних плата у Републици остваренх за исти период.

Начин на који тужени врши обрачун годишњег личног коефицијента има за последицу мањи износ пензије што и сам тужени признаје у својим поднесцима те да би усвојени обрачун водио већем износу пензије док у неким случајевима износи став да нема разлике у обрачуну када би се вршио обрачун на пуне године, односно 12 мјесеци и за краћи период, а из чега је евидентно да ни туженом није јасно на који начин врши обрачун личног коефицијента и како доноси ова рјешења односно да ни тужени нема јасан став у погледу садржаја и примјене члана 47 и 45 Закона о ПИО.

Стога је закључак да осигураннику који нема утврђен стаж осигурања за цијелу календарску годину, годишњи лични коефицијент утврђује се сразмјерно стажу осигурања навршеног у тој календарској години.

Успостављајући овакав став у својим одлукама, Врховни суд Републике Српске је осим самог тумачења Закона сагледао и рјешење које има Закон о пензијском и инвалидском осигурању Републике Србије, а знајући да је Закон о пензијско и инвалидском осигурању Републике Српске заправо добрим дјелом ослоњен на Закон о пензијском и инвалидском осигурању Србије у којем у члану 66 став 3 садржана изричита одредба да осигураннику из става 2 овог члана који нема утврђен стаж осигурања за цијелу календарску годину, годишњи лични коефицијент се утврђује сразмјерно стажу осигурања навршеном у тој календарској години те сматра да та законска одредба правилно нормирана.

На ову тему одржан је и семинар за судије окружних судова на којем су били присутни и представници Фонда пензијског и инвалидског осигурања РС који су из одређених разлога и даље заступали свој став да треба лични коефицијент рачунати за све оне осигуранике који имају краћи период осигурања од 12 мјесеци као да су радили цијелу годину иако је изнесен став Врховног суда РС да се треба рачунати према сразмјерном периоду који су осигураници радили, односно за који је признат стаж осигурања.

Обзиром да у Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине не постоји судска пракса по овом питању, упоређиване су и анализиране релевантне одредбе Закона о Пензијско инвалидском осигурању Федерације БиХ и Републике Српске те закључено да су исте готово идентичне са неким термилошким разликама и разликама које не утичу на суштину законских рјешења, те је предложени закључак Врховног суда Републике Српске прихватљив и представницима Врховног суда Федерације БиХ.

Како су се и представници осталих судова учесника Панела (Суд Босне и Херцеговине и Апелациони суд Брчко Дистрикта) сагласили са заузетим становиштем Врховног суда Републике Српске, то је донесен закључак са усаглашеним правним схватањем да се **осигуранику који нема утврђен стаж осигурања за цијелу календарску годину, годишњи лични коефицијент утврђује се сразмјерно стажу осигурања навршеном у тој календарској години.**